

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

передбачає ретельний відбір фонетичних, лексичних, граматичних, синтаксичних, композиційних та інтертекстуальних елементів, а також врахування позамовних чинників, що передбачає детальний аналіз на до перекладацькому етапі. Відтворення у перекладі елементів підтексту не завжди розкриває глибинні, смислові зв'язки, а це призводить до спрощення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гемінгвей Ернест. Фієста. І сонце сходить. Пер. з англ. Віктора Морозова. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 288 с.
2. Гемінгвей Ернест. Старий і море. Пер. з англ. Володимира Митрофанова; малюнки Слави Шульц. Львів: Видавництво Старого Лева, 2017. 104 с.
3. Довганчина Р.Г. Вітворення ідіостилю Ернеста Гемінгвея в українських та російських перекладах: дис. ... канд. філолог. наук: 10.02.16. КНУТШ. Київ, 2011. 221 с.
4. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен. Л.: Літопис, 2004. 352с.
5. Шмігер Т.В. Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя. К.: Смолоскип, 2009. 342 с.
6. Coupland N. Style: language variation and identity. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 263 p.
7. Hemingway Ernest. The Sun Also Rises. URL: <https://www.gutenberg.org/files/67138/67138-h/67138-h.htm> (дата звернення – 11.03.2023)
8. Hemingway E. The Old Man and the Sea. URL: <https://gutenberg.ca/ebooks/hemingwaye-oldmanandthesea/hemingwaye-oldmanandthesea-00-h.html> (дата звернення – 11.03.2023)

ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТІВ ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ ЯК ОБ'ЄКТУ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Дзюбановська І. В.

*асистент кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

На сьогодні, до дипломатії, як вершини комунікації, ми вживаємо і в повсякденному житті, коли намагаємося владнати конфлікти чи припинити суперечку, і в питаннях ведення бізнесу, коли шукаємо підходи до партнерів та будуємо стратегії вигідних компромісів, і, традиційно, в справах міжнародного характеру, коли на кону буквально стоїть доля цілої держави. Відтак, дипломатичний дискурс (*далі – ДД*) зазнає певних трансформацій, з одного боку

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

спрощуючись і стаючи все більш відкритим для широкого загалу, з іншого боку зберігаючи свою чітку регламентованість, структурованість та особливу протокольну мову. Такі зміни, однак, не є ознакою занепаду чи нівелювання ДД а навпаки, яскраво демонструють його вміння проявляти гнучкість, пристосовуватися до вимог часу та відповідати на запити глобалізованого суспільства [2;3;4].

ДД, за Ольгою Пономаренко, визначаємо як «комплексне комунікативне явище, котре має статус окремого виду дискурсу, що охоплює всю палітру мовленнєвих інтеракцій (актів) дипломатів, реалізується в усній та писемній формі, регламентується жорсткими рамками як загальних (міжнародних), так і етноспецифічних правил, існуючих історичних традицій, риторико-стилістичних норм, а також має власні характерні риси» [5, с. 221]. Його особливістю є те, що ДД має дві ключові функції: перша з яких – практична – врегулювання конфліктів, а друга – прагматична – намагання вплинути на реципієнта, змінити його погляди та більш прихильні або бажані для мовця [1]. Найчастіше ДД реалізується на міжнародній мовній арені або ж має прямий чи опосередкований вплив на міжнародну спільноту, що пояснює його тісні зв'язки з перекладом.

Однак, протягом тривалого часу тексти ДД досягали публіки лише в письмовому вигляді у форматі офіційних листів, заяв чи звернень, залишаючи усні тексти за закритими дверима дипломатичних місій та структур. Така тривала закритість дипломатичного світу стала причиною того, що переклад усних дипломатичних текстів залишається мало дослідженим у вітчизняній науці.

Сьогодні ж, на тлі війни в Україні та загальносвітових процесів глобалізації, потреба у розумінні та аналізі дипломатичних промов, виступів та звернень постає особливо гостро не лише для науковців та практикуючих перекладачів, а й для пересічних громадян. Відтак, пропонуємо власну класифікацію усних текстів ДД за чотирма ключовими ознаками: рівень офіційності, кількість учасників, тематичне різноманіття та інтенційний зміст.

Перша ознака, рівень офіційності, залежить від урочистості заходу, де промова під час державного візиту, робочого візиту і особиста бесіда належать відповідно до підвищеного, офіційного і низького рівнів офіційності. Друга ознака, кількість учасників, вказує на те, скільки людей берть участь в дипломатичній події, а також чи представляють вони лише особисті інтереси (одноосібні) чи інтереси країни від свого імені (одноосібні представницькі) чи імені цілої делегації (багатоосібні). Тематичне різноманіття вказує на багатогранність усних текстів ДД, які можуть бути націленими на обговорення державних питань (державні), економічних та бізнес питань (ділові), піар національного бренду (культурні) та підтримку навчальної та наукової співпраці (освітні), а також реалізуватися на платформах міжнародних організацій (представницькі).

Рівень офіційності	Кількість учасників	Тематичне різноманіття	Інтенційний зміст
Підвищений рівень офіційності	Одноосібні	Державні	Переконання

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Офіційні	Одноосібні представницькі	Ділові	Прохання
Низького рівня офіційності	Багатоосібні	Культурні	Попередження
		Освітні	Ультиматум
	Представницькі	Залучення	
		Усунення	
		Налагодження контакту	
Зміцнення зав'язків			

Таблиця 1.1 – Класифікація усних текстів ДД

Особливу цікавість становить ознака «інтенційний зміст», адже показує прямі та приховані наміри усного тексту ДД, а також постає площиною реалізації стратегій і тактик його перекладу.

Як влучно зазначила Ізабелла Лаззаріні, дипломатія є «царством слів», які, поміж іншим, можуть бути як промовленими, так і прописаними і, навіть, неказаними в значущій тиші [6]. Саме різноманіття експліцитних та імпліцитних мотивів текстів ДД, а також способи їх перекладу утворюють широкий спектр подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аль-Шамарі Халід Д. М. Структура і прагматика англomовного дипломатичного дискурсу (на матеріалі привітальних промов) : автореф. дис. ... канд. філ. наук : 10.02.04. К., 2013. 19 с.
2. Кащишин Н. Є. Особливості дипломатичної мови: історія і сьогодення URL: <http://everest-center.com/blog/osoblivosti-diplomatichnoyi-movi-istoriya-i-sogodennya> (Дата звернення: 12.03.2023)
3. Пономаренко О.В., Задоріжна Н.І. Дипломатичний дискурс з людським блисччям: новітні тенденції розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія Філологія. Журналістика*. 2022. Том 33 (72). №5, ч.1 С. 243-248.
4. Пономаренко О.В., Павліченко Л. В. Дипломатичний дискурс 2020: еволюція чи революція? (Зміни германомовного ДД під впливом пандемії). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія..* 2020. Том 2. №46. С. 72-75.
5. Пономаренко О. В. Мовлення дипломатів vs дипломатичний дискурс. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ, 2011. №37. С. 218-221.
6. Isabella Lazzarini. *The Forms of Diplomatic Communication*. URL: <https://academic.oup.com/book/8036/chapter-abstract/153426022?redirectedFrom=fulltext> (Дата звернення: 12.03.2023)